

Jo Nesbø

Middernachtzon

Vertaald door Annelies de Vroom

2016

AMSTERDAM

HOOFDSTUK 1

Waar beginnen we dit verhaal? Ik zou willen dat ik kon zeggen dat we bij het begin beginnen, maar ik weet niet waar het begint. Net zoals vele andere mensen ken ik niet de feitelijke oorzaken en verbanden in mijn eigen leven.

Begint dit verhaal op het moment dat ik besepte dat ik niet de beste voetballer van de klas was, maar hooguit op de vierde plaats stond? Of begon het toen Basse, mijn grootvader, mij de tekeningen – zijn eigen tekeningen – van *La Sagrada Família* liet zien? Of toen ik de eerste trek van een sigaret nam en luisterde naar het eerste nummer van de Grateful Dead? Of toen ik Kant las aan de universiteit en dacht dat ik het had begrepen? Of was het toen ik mijn eerste klont hasj verkocht? Of misschien op het moment dat ik Bobby kuste – een meisje dus – of toen ik dat kleine, gerimpelde wezentje zag dat naar me krijste en dat de naam Anna zou krijgen? Misschien was het wel toen ik in de stank in het

achterkamertje van de Visser zat terwijl hij me vertelde wat ik voor hem moest doen. Ik weet het niet. We maken verhalen met een kop en een staart, verzinnen logische verbanden, waardoor het lijkt of het leven een bedoeling heeft.

Ik kan dus net zo goed hier beginnen, midden in de verwarring, op een plaats en tijdstip waar het lot even een pauze leek te nemen, zijn adem leek in te houden. Toen ik een ogenblik dacht dat ik onderweg was, maar toch gearriveerd bleek.

Midden in de nacht stapte ik uit de bus en ik moest mijn ogen dichtknijpen tegen de zon die in het noorden net boven een eiland in de zee uit piepte. Rood en vermoeid. Net als ik. Achter de zon lag nog meer zee en nog verder daarachter de Noordpool. Misschien was dit een plek waar ze me niet konden vinden.

Ik keek rond. In de drie andere windrichtingen zakten lage bergkammen in de richting van de zee. Rode en groene hei, stenen en hier en daar een bosje lage berkenbomen. In het oosten stroomde het platte, stenige landschap de zee in. In het zuidwesten was het of een mes de vlakte recht had afgesneden op de grens met de zee. Over honderden meters strekte het open landschap zich uit met daarachter een spiegelgladde zee. Finnmarksvidda. Hier eindigde de wereld, zoals mijn grootvader altijd zei.

De aangestampte grindweg leidde naar een groepje

huizen. Het enige wat erboven uitstak was de kerkto-
ren. Ik was wakker geworden in de bus op het moment
dat we bij een houten kade het naambordje Kåsund
passeerden. En ik had gedacht: waarom niet, en ik had
aan het snoer boven het raam getrokken waardoor het
stopsignaal voor de buschauffeur was opgelicht.

Ik trok mijn colbertje aan, pakte mijn leren tas en
begon te lopen. Het pistool in mijn jaszak sloeg tegen
mijn heupbeen: ik ben altijd te mager geweest. Ik bleef
even staan en trok de gordel met geld iets naar beneden
zodat de biljetten het gebonk dempten.

Er was geen wolkje aan de hemel en ik had het idee
dat ik enorm ver kon kijken. Zo ver als het oog reikt,
zoals ze zeggen. Er wordt beweerd dat Finnmarksvid-
da mooi is. Ik zou het verdomd niet weten. Beweren
mensen dat niet gauw als het om ongestuurd plaatsen
gaat? Mogelijk om op te scheppen over hun stoerheid,
hun inzicht, hun soevereiniteit, zoals mensen kunnen
pochen over onbegrijpelijke muziek of onleesbare lite-
ratuur? Ik heb dat zelf ook gedaan, moet ik toegeven. Ik
dacht dat het misschien een aantal zaken compenseer-
de dat ik niet zo geweldig vond aan mezelf. Het is ook
mogelijk dat de woorden 'wat is het mooi hier' slechts
als troost zijn bedoeld voor dat handjevol mensen dat
hier moet wonen. Want wat is er zo mooi aan dit vlak-
ke, monotone, kale landschap? Het is Mars. Een rode
woestijn. Onbewoonbaar en lelijk. De perfecte plek om
je te verstoppen. Hopelijk.

De takken in een bosje naast de weg bewogen en het volgende moment sprong er een man over de greppel de weg op. Mijn hand wilde automatisch naar het pistool grijpen, maar ik hield me in: hij was niet een van hen. Dit was een joker die net uit een kaartspel was gesprongen.

‘Goedenavond,’ riep hij naar me.

Hij kwam in een merkwaardig waggelende gang op me afgelopen. Hij had zulke o-benen dat ik tussen zijn benen door de weg naar het gehucht zag. Toen hij dichterbij kwam, zag ik dat hij niet een muts van een hofnar droeg, maar een Samische muts. Blauw, rood en geel, alleen de belletjes ontbraken. Hij droeg laarzen van wit leer en zijn blauwe jack had gaatjes en scheuren waar een geelachtig spul uitkwam dat meer leek op isolatiemateriaal dan op donsveren.

‘Neem me niet kwalijk dat ik het vraag,’ zei hij. ‘Maar wie ben jij?’

Hij was minstens twee koppen kleiner dan ik. Zijn gezicht was breed, zijn grijns ook en zijn ogen stonden een beetje scheef, zoals bij een Aziaat. Als je alle clichés die Oslo-mensen hebben over hoe Samen eruitzien bij elkaar veegt dan weet je hoe deze vent eruitzag.

‘Ik ben met de bus gekomen,’ zei ik.

‘Dat heb ik gezien. Ik ben Mattis.’

‘Mattis,’ herhaalde ik om mezelf een paar seconden extra tijd te geven om het antwoord te bedenken op zijn volgende, onontkoombare vraag.

‘En wie ben jij dan?’

‘Ulf,’ zei ik. Een naam zo goed als willekeurig welke andere.

‘En wat kom je doen in Kåsund?’

‘Alleen maar bezoeken,’ zei ik, knikkend naar het groepje huizen.

‘Wie kom je bezoeken?’

Ik haalde mijn schouders op. ‘Niemand in het bijzonder.’

‘Kom je van Natuurbeheer of ben je prediker?’

Ik weet niet hoe mensen van Natuurbeheer eruitzien, maar ik schudde mijn hoofd en haalde mijn hand door mijn lange hippiehaar. Misschien moest ik het knippen, dan viel ik minder op.

‘Neem me niet kwalijk dat ik het vraag,’ zei hij weer, ‘maar wat kom je dan doen?’

‘Ik ben jager,’ zei ik. Dat kwam vast door dat Natuurbeheer en het was eigenlijk min of meer de waarheid.

‘O? Kom je hier jagen, Ulf?’

‘Het lijkt me een mooi jachtgebied.’

‘Ja, maar je bent een week te vroeg, het jachtseizoen start niet voor de vijftiende augustus.’

‘Is hier een hotel?’

Mattis lachte luid. Hij rochelde en spuugde een bruine klodder die hoorbaar op de grond spatte. Ik hoopte dat het snus of pruimtabak was.

‘Een pension?’ vroeg ik.

Hij schudde zijn hoofd.

‘Een campinghutje? Kamer te huur?’

Op een telefoonsel vlak achter hem was een affiche geplakt van een band die in Alta zou spelen. Kennelijk een stad die niet al te ver weg lag, misschien had ik in de bus moeten blijven zitten.

‘Hoe zit het met jou, Mattis?’ vroeg ik en ik sloeg een mug dood die me in mijn voorhoofd stak. ‘Heb jij toevallig een bed over voor vannacht?’

‘Ik heb in mei mijn bed in de kachel gestopt. We hadden een koude meimaand.’

‘Bank? Matras?’

‘Matras?’ Hij gebaarde met zijn hand naar de vlakke met hei.

‘Bedankt, maar ik hou van een dak en muren. Misschien vind ik een leeg hondenhok. Goedenacht.’ Ik begon in de richting van het groepje huizen te lopen.

‘Het enige hondenhok dat je zult vinden in Kåsund is dat daar,’ riep hij met een klaaglijke stem.

Ik draaide me om, zijn vinger wees in de richting van het gebouw dat boven de huizen uitstak.

‘De kerk?’

Hij knikte.

‘Is die midden in de nacht open?’

Mattis hield zijn hoofd scheef. ‘Weet je waarom niemand in Kåsund steelt? Omdat er behalve rendieren niets te stelen valt.’

Met een verrassend gracieuze sprong was dat kleine, kromme mannetje aan de andere kant van de greppel

beland en begon hij door de hei te stappen. In westelijke richting. Mijn richtpunten waren de zon in het noorden en het feit dat kerken – volgens mijn grootvader – altijd met hun toren naar het westen gericht zijn gebouwd, waar ter wereld je je ook bevindt. Ik hield een hand boven mijn ogen en keek naar het terrein dat voor hem lag. Waar ging hij verdomme naartoe?

Misschien kwam het doordat het doodstil was en de zon scheen terwijl het toch midden in de nacht was dat het dorpje er merkwaardig verlaten uitzag. De huizen leken razendsnel gebouwd, zonder aandacht en liefde. Niet dat ze er niet solide uitzagen, maar ze leken meer een dak boven iemands hoofd te bieden dan een thuis te zijn. Praktisch. Gebouwd van onderhoudsvrije platen die beschutting gaven tegen weer en wind. Afgekeurde autowrakken in de tuinen die niet eens tuinen waren, maar stukken met hei en berkenboompjes waar een hek omheen stond. Kinderwagens, maar geen speelgoed. Slechts een paar huizen hadden gordijnen of geblindeerde ramen. De andere, kale ramen reflecteerden de zon waardoor je niet naar binnen kon kijken. Zoals een zonnebril ervoor zorgt dat je de ziel van de drager niet kunt doorgronden.

De kerk was inderdaad open. Dat wil zeggen, de deur klemde waardoor deze kerk niet zo toegankelijk was als andere kerken waarin ik was geweest. Het schip was klein, minimaal versierd, maar toch mooi in al zijn

eenvoud. De middernachtzon lichtte de gebrandschilderde ramen op en boven het altaar hing de obligate gepijnigde Jezus aan het kruis voor een drieluik met David tegen Goliath en het kindje Jezus aan weerszijden en de Maagd Maria in het midden.

Ik vond de deur van de sacristie rechts achter het altaar. Ik doorzocht de kasten en vond twee toga's, een dweil en een emmer, maar geen altaarwijn. Alleen een paar dozen met de opdruk Bakkerij Olsen, gevuld met ouwels. Ik stopte er een stuk of vijf in mijn mond, maar het was of ik vloeipapier at: mijn mond werd kurkdroog en ten slotte moest ik ze uitspugen op een krant die op de tafel lag. De krant vertelde me – als het *Finnmark Dagblad* tenminste dagelijks verscheen – dat het 8 augustus 1977 was en dat de protesten tegen de bouw van een dam in de Alta-rivier toenamen. Door een foto wist ik hoe Arnulf Olsen, de provinciale bestuurder, eruitzag en er was een artikel over waarom Finnmark, dat als enige Noorse provincie grensde aan de Sovjet-Unie, zich iets veiliger voelde nu de spionne Gunvor Galtung Haavik dood was. Bovendien werd gemeld dat het hier eindelijk beter weer was dan in Oslo.

De stenen vloer in de sacristie was te hard om op te liggen en de kerkbanken te smal, daarom nam ik een toga mee naar het altaar, hing mijn colbert over het altaarhek en ging op de grond liggen met mijn leren tas onder mijn hoofd. Ik voelde een druppel op mijn gezicht vallen. Ik veegde die weg met mijn hand en keek vervolgens

naar mijn vingertoppen. Die waren roodbruin.

Ik keek op naar het kruisbeeld dat vlak boven me hing en ik begreep dat de nattigheid van het plafond moest komen. Het dak lekte, vocht dat gekleurd werd door klei en ijzer. Ik draaide me om zodat ik niet op mijn pijnlijke schouder lag en trok de toga over mijn hoofd tegen het zonlicht. Deed mijn ogen dicht.

Zo. Niet nadenken. Alles buitensluiten.

Mezelf opsluiten.

Ik rukte de toga weg en hapte naar adem.

Verdomme.

Ik lag naar het plafond te staren. Direct na de begrafenis, toen ik niet kon slapen, had ik valium geslikt. Ik weet niet of ik verslaafd was geraakt, maar het was wel moeilijk om zonder valium te slapen. Het was nu een kwestie van uitgeput genoeg raken.

Ik trok de toga weer over mijn hoofd en sloot mijn ogen. Zeventien uur op de vlucht. Achttienhonderd kilometer. Een paar uur slaap in de trein en de bus. Ik zou uitgeput genoeg moeten zijn.

Goede gedachten nu.

Ik probeerde te bedenken hoe alles vroeger was. Voor vroeger. Maar de gedachten wilden niet komen. In plaats daarvan kwamen de andere. De man gekleed in het wit. De geur van vis. Een zwarte pistoolloop. Brekend glas, de val. Ik duwde het weg, strekte mijn hand uit, fluisterde haar naam.

Toen was ze daar eindelijk.

Ik werd wakker en lag doodstil.

Iets had me geduwd. Iemand. Voorzichtig, om me niet wakker te maken, alleen om vast te stellen dat er inderdaad een persoon onder de toga lag.

Ik zorgde ervoor dat ik regelmatig ademhaalde. Misschien was er nog een kans, misschien hadden ze niet gemerkt dat ik wakker was.

Voorzichtig ging ik met mijn hand naar mijn heup. Toen bedacht ik dat ik mijn colbert met pistool over het altaarhek had gehangen.

Te amateuristisch om een prof te zijn.

HOOFDSTUK 2

Ik bleef rustig ademhalen en voelde dat ik kalm werd. Mijn lichaam had begrepen wat mijn hoofd nog niet had bedacht: als zij het waren, dan hadden ze niet in me geprikt, zij hadden de toga weggetrokken en vastgesteld dat ik de juiste persoon was om vervolgens meer gaten in me te pompen dan er in een vergiet zitten.

Ik trok de toga voorzichtig van mijn gezicht.

Het gezicht dat naar me keek had sproeten, een wipneus, een pleister op het voorhoofd en blonde wenkbrauwen boven een stel ongelooflijk blauwe ogen. Boven het gezicht een dikke bos rood haar. Hoe oud zou hij zijn? Negen? Dertien? Ik had geen idee, ik heb totaal geen verstand van kinderen.

‘Je kunt hier niet liggen.’

Ik keek rond. Het leek erop dat hij alleen was.

‘Waarom niet?’ zei ik met schorre stem.

‘Omdat mama hier moet schoonmaken.’

Ik krabbelde overeind, rolde de toga op en pakte

mijn colbert van het altaarhek. Ik voelde dat het pistool nog steeds in mijn jaszak zat. De pijn sneed door mijn schouder toen ik het strakke colbert aantrok.

‘Ben je een zuiderling?’ vroeg de jongen.

‘Dat hangt ervan af wat je onder “zuiderling” verstaat.’

‘Dat je uit het zuiden komt, natuurlijk.’

‘Voor jullie komt iedereen uit het zuiden.’

De jongen hield zijn hoofd scheef. ‘Ik heet Knut. Hoe heet jij?’

Ik wilde iets anders zeggen, maar toen schoot me de versie van gisteren te binnen. ‘Ulf.’

‘Hoe oud ben je, Ulf?’

‘Oud,’ zei ik, wrijvend in mijn nek.

‘Ouder dan dertig?’

De deur van de sacristie ging open. Ik draaide me om. Er kwam een vrouw naar buiten, ze bleef staan en keek naar me. Het eerste wat ik dacht was dat ze te jong was om werkster te zijn en dat ze er sterk uitzag. De aderen op haar onderarm en hand die de emmer water vasthield, waren duidelijk te zien. Ze had brede schouders, maar een smalle taille. Haar benen gingen schuil achter een ouderwets zwart schort. Het tweede wat me opviel was haar haar. Dat was lang en zo donker dat het glansde in het licht dat door de hoge ramen naar binnen viel. Het haar werd door een simpele haarspeld bij elkaar gehouden.

Ze kwam weer in beweging. Ze liep op me af terwijl

haar schoenen op de stenen vloer tikten. Toen ze dichterbij kwam, zag ik dat ze mooie, smalle lippen had, maar dat er een litteken van een hazenlip onder haar neus zat. Het leek haast onnatuurlijk dat ze met dit donkere haar en zo'n donkere huid zulke blauwe ogen kon hebben.

‘Goedemorgen,’ zei ze.

‘Goedemorgen. Ik ben vannacht met de bus gekomen en er was geen plek waar...’

‘Prima,’ zei ze. ‘Hier staat de deur open en de poort is wijd.’ Ze zei het zonder warmte in haar stem, zette de emmer en de trekker op de grond en stak haar hand uit.

‘Ulf,’ zei ik en ik wilde haar hand pakken.

‘De toga,’ zei ze, mijn hand negerend. Ik keek naar de bundel die ik in mijn andere hand hield.

‘Ik kon geen deken vinden,’ zei ik en ik gaf haar de toga.

‘En niets anders te eten dan onze ouwels,’ zei ze. Ze rolde het zware, witte gewaad uit en inspecteerde het.

‘Het spijt me, ik zal uiteraard betalen voor...’

‘Het is je gegund, met of zonder zegen, maar spuug het de volgende keer alsjeblieft niet op onze provincie-vertegenwoordiger.’

Ik weet niet of het een lach was, maar ik zag het litteken vertrekken. Zonder verder nog iets te zeggen draaide ze zich om en verdween weer in de richting van de sacristie.

Ik greep mijn tas en stapte over het altaarhek.

‘Waar ga je heen?’ vroeg de jongen.

‘Naar buiten.’

‘Waarom?’

‘Waarom? Omdat ik hier niet woon.’

‘Mama is niet zo boos als ze lijkt.’

‘Groet haar van me.’

‘Van wie?’ klonk haar stem. Ze was alweer terug bij het altaar.

‘Van Ulf.’ Ik raakte gewend aan die naam.

‘En wat doe jij hier in Kåsund, Ulf?’ Ze wrong de dweil uit boven de emmer.

‘Jagen.’ Het leek me verstandig om in zo’n klein dorp te blijven bij hetzelfde verhaal.

Ze sloeg de dweil rond de trekker. ‘Op wat dan?’

‘Sneeuwhoen,’ gokte ik. Waren er zo ver naar het noorden wel sneeuwhoenderen? ‘Of alles met een vacht,’ voegde ik eraan toe.

‘Er zijn dit jaar weinig muizen en lemmingen,’ zei ze.

Ik grinnikte. ‘Oké, ik had wel aan iets groters gedacht.’

Ze trok een wenkbrauw op. ‘Ik bedoel alleen dat er weinig sneeuwhoenderen zijn.’

Er viel een stilte.

Knut doorbrak uiteindelijk de stilte: ‘Wanneer de roofdieren niet genoeg muizen en lemmingen kunnen vangen, pakken ze de eieren van de sneeuwhoenderen.’

‘Ah, zo.’ Ik knikte. Mijn rug was nat van het zweet en

ik verlangde naar een douche. Mijn overhemd en colbertje moesten gewassen. De gordel waarin het geld zat moest schoongemaakt. 'Ik vind wel iets waarop ik kan schieten. Het probleem is misschien dat ik een beetje te vroeg ben. Het jachtseizoen start immers pas over een week. Nou ja, nu kan ik me inschieten.' Ik hoopte dat Mattis me de juiste informatie had gegeven.

'Tja, je hebt seizoen en seizoen,' zei de vrouw en ze ging zo hard met de dweil over de plek waar ik had gelegen dat het rubber van de trekker piepte. 'Jullie zui-derlingen denken dat jullie dat uitmaken. Hier jagen we voor het vlees en we jagen niet als we het niet nodig hebben.'

'Wat betreft nodig hebben,' zei ik. 'Weet je misschien een plek in het dorp waar ik kan logeren?'

Ze stopte met dweilen en leunde op de trekker. 'Je hoeft alleen maar op een deur te kloppen en je krijgt een bed.'

'Waar dan ook?'

'Ja, dat denk ik wel. Maar er zijn nu natuurlijk niet zoveel mensen thuis.'

'O ja.' Ik keek naar Knut. 'Zomervakantie?'

Ze schudde glimlachend haar hoofd. 'Naar de zomerweiden. Iedereen die rendieren heeft, is met de tent of caravan naar het gras langs de kust getrokken. En sommigen vissen nog steeds op koolvis. En dan zijn er ook nog een heleboel naar de bijeenkomst in Kautokeino.'

‘Ik begrijp het. Is het mogelijk om bij jullie een bed te krijgen?’ Toen ik haar aarzeling zag, voegde ik eraan toe: ‘Ik betaal goed, heel goed.’

‘Over het algemeen zal niemand je hier laten betalen. Mijn man is niet thuis, dus dat zou niet fatsoenlijk zijn.’

Fatsoenlijk? Ik keek naar haar schort en haar lange haar.

‘Ik begrijp het. Is er een huis dat niet zo... eh, centraal ligt? Waar je in vrede en rust kan verblijven? En met uitzicht? Waar ik kan zien of er iemand aankomt, bedoelde ik.’

‘Tja,’ zei ze. ‘Aangezien jij wilt jagen, kun je ook gewoon in de jagershut gaan zitten. Iedereen gebruikt die. Hij ligt een eindje buiten het dorp, het is er een beetje krap en primitief, maar je vindt er wel rust en vrede. En uitzicht naar alle windstreken, dat is een ding dat zeker is.’

‘Dat klinkt perfect.’

‘Knut kan je er wel naartoe brengen.’

‘Dat is niet nodig, ik vind zelf...’

‘Nee!’ zei Knut. ‘Alsjeblieft!’

Ik keek weer naar hem. Zomervakantie, iedereen weg. Zo saai dat hij mee moet met zijn moeder als ze schoonmaakt. Eindelijk gebeurde er iets.

‘Goed,’ zei ik. ‘Zullen we gaan?’

‘Ja!’

‘Wat ik me nog afvraag,’ zei de donkere vrouw terwijl

ze de dweil in het water duwde, 'is waar jij mee gaat jagen. In die tas kan toch geen jachtgeweer zitten.'

Ik staarde naar mijn tas. Alsof ik de maten opnam om te kijken of ze gelijk had.

'Mijn geweer heb ik in de trein laten liggen,' zei ik. 'Ik heb gebeld en ze hebben beloofd dat ze het over een paar dagen mee zouden geven aan de buschauffeur.'

'Maar je zult wel iets nodig hebben om mee in te schieten,' zei ze glimlachend. 'Tot het seizoen begint.'

'Ik...'

'Je kunt het hagelgeweer van mijn man lenen. Wachten jullie buiten maar tot ik klaar ben, dat duurt niet lang.'

Een hagelgeweer? Ja, verdomme, waarom niet? En aangezien er geen vraagtekens achter haar zinnen stonden, knikte ik slechts en liep in de richting van de deur. Ik hoorde gehijg achter me en hield mijn pas in. De jongen kwam vlak achter me lopen.

'Ulf?'

'Ja.'

'Ken jij een mop?'

Ik zat tegen de kerk geleund een sigaret te roken. Ik weet niet precies waarom ik rook, niet omdat ik verslaafd ben. Ik bedoel, mijn bloed schreeuwt niet om nicotine. Dat is het niet. Het gaat om iets anders, om de handelingen wellicht. Die maken me rustig. Ik zou waarschijnlijk net zo goed een grasspriet kunnen ro-

ken. Ben ik afhankelijk van nicotine? Nee, ik geloof beslist van niet. Misschien ben ik wel alcoholist, maar daar ben ik verdomme ook niet zeker van. Ik vind het echter wel fijn om onder invloed te zijn, dat is een feit. En ik hou van valium. Ik kon het slecht verdragen dat ik geen valium had. Dus dat is het enige verslavende middel waarbij ik het gevoel heb dat ik daar actief mee zou moeten stoppen.

Toen ik hasj begon te verkopen, was dat in de eerste plaats om mijn eigen gebruik te kunnen financieren. Het was even simpel als logisch: je koopt zoveel gram dat je kunt onderhandelen over de prijs, verkoopt twee derde daarvan tegen een hogere prijs en hupsakee, je hebt gratis stuff. De weg van dat punt naar een fulltime job is maar kort. De weg naar de eerste verkoop is veel langer. Lang, kronkelig en met een paar afslagen die ik graag had gemist. Maar op een gegeven moment probeerde ik in het Slotspark mijn waar te slijten. Tegen passanten die volgens mij voldoende lang haar hadden of gekleed waren als een hippie mompelde ik mijn korte verkooppraatje: 'Stuff?' En zoals met zoveel zaken in het leven, is de eerste keer altijd het moeilijkst. Dus toen een kerel met een crewcut en in een blauw overhemd bleef staan en om twee gram vroeg, sloeg ik op tilt en rende weg.

Ik wist dat hij geen stille was want die hebben altijd het langste haar en zijn nadrukkelijk verkleed als hippie. Ik was bang dat het om een van de mannen van de Visser ging. Later begreep ik dat de Visser zich niet

druk maakte om kleine visjes. Dat het slechts een kwestie was van niet te groot te worden en je niet te begeven op zijn amfetamine- en heroïenemarkt. Zoals Hoffmann. Het was slecht afgelopen met Hoffmann. Er was geen Hoffmann meer.

Ik schoot de sigarettenpeuk met mijn duim en wijsvinger tussen de grafstenen voor me.

Je hebt even de tijd, rookt de sigaret tot het filter op en dan is het onherroepelijk afgelopen. Maar het is dus de bedoeling om de sigaret tot op het filter op te roken en hem niet eerder uit te drukken. Alhoewel, bedoeling: het was mijn doel. Ik heb schijt aan bedoelingen. En na de begrafenis was ik lang niet elke dag erg zeker geweest van mijn doel.

Ik sloot mijn ogen en concentreerde me op de zon. Ik wilde de warmte op mijn huid bewust voelen. Ervan genieten. Hedonisme. Griekse goden. Of afgoden, zoals ze hier op de gewijde grond genoemd zullen worden. Dat is een mooi staaltje van arrogantie: alle andere goden die je niet zelf hebt uitgevonden afgoden noemen. *Naast Mij mag je geen andere goden hebben.* Het gebod van iedere dictator aan zijn onderdanen. Het komische is wel dat christelijke mensen het zelf niet zien, dat ze zich niet bewust zijn van het mechanisme. Dit bijgeloof vindt zichzelf steeds opnieuw uit, het is een zelfvullende profetie, het houdt zichzelf al tweeduizend jaar in stand door te beweren dat de sleutel, de verlossing, voorbehouden is aan de gelukkigen

die in de juiste periode zijn geboren, want tweeduizend jaar is slechts een flits in de geschiedenis van de mensheid. Bovendien wonen de uitverkorenen kennelijk op slechts een klein stukje van de aardbol waar men het verkooppraatje ‘paradijs?’ kan horen.

De warmte verdween. Er was een schaduw voor de zon gegleden.

‘Dat is grootmoeder.’

Ik opende mijn ogen, het was geen wolk. De zon had een stralenkrans rond het rode haar van de jongen gemaakt. Was de vrouw in werkelijkheid zijn grootmoeder?

‘Wat zeg je?’

Hij wees. ‘Het graf waarop je je peuk hebt gegoid.’

Ik keek langs hem heen. Zag een rookpluimpje omhoog krinkelen uit het bloemenperk voor een zwarte steen. ‘Het spijt me. Ik mikte op het grindpad tussen de graven.’

Hij sloeg zijn armen over elkaar. ‘O ja? Hoe wil jij op sneeuwhoenderen jagen als je niet eens een grindpad kunt raken?’

‘Goede vraag.’

‘Heb je al een mop kunnen bedenken?’

‘Nee, ik zei toch dat het wel even kon duren.’

‘Er zijn al...’ Hij keek op het horloge dat hij niet had. ‘...vijfentwintig minuten voorbij.’

Dat was niet waar. Ik had het idee dat de tocht naar de jachthut lang kon duren.